

Habilitační spis: *Latinské proklínací tabulky na území římského impéria*,

Daniely Urbanové

Posudek

Ve svém habilitačním spise předložila paní doktorka Daniela Urbanová vynikající studii typologie římských proklínacích tabulek. Po Audollentově díle byly proklínací tabulky dlouho opomíjeny. V posledních letech však zájem o tento zvláštní druh písemných dokladů opět vzrostl a bezpochyby lze konstatovat, že toto téma je teď velmi aktuální. Práce paní Daniely Urbanové představuje jeden z nejlepších výsledků bádání na tomto poli: autorka sestavila a uspořádala velmi různorodé texty podle následujících kritérií: míst nálezů, obsahu a adresátů. Propojení těchto kritérií nabízí doposud nejpřesnější a nejdetailnější navrhnoutou klasifikaci proklínacích tabulek, doložených od 2. stol. př. Kr. do 5. stol. po Kr.

Práce obsahuje následující kapitoly:

1. *Úvod*, který obecně popisuje *status quaestionis*.
2. *Východiska analýzy*, kde jsou stručně představeny metody a všechna relevantní kritéria analýzy.
3. *Typologie proklínacích formulí*.
4. *Výskyt, distribuce a datace proklínacích formulí v rámci jednotlivých provincií*.
5. *Druhy kleteb*.
6. *Cíle a přání pisatelů kleteb v souvislosti s druhem kletby*.
7. *Důvody k sepsání prosby o spravedlnost*.

Následující kapitoly jsou věnovány jednotlivým provinciím císařské doby, kde byly nalezeny tabulky:

8. Itálie
9. Hispánie
10. Galie
11. *Germania, Raetia, Noricum, Pannonia*

12. Africké provincie

13. Británie.

Na konci se nachází shrnující závěry.

Habilitační práce je také opatřena šesti užitečnými přílohami dle obsahu tabulek: I. Korpus latinských kleteb (materiál je seřazen podle jednotlivých provincií); II. Korpus latinských proseb o spravedlnost; III: Přehled jmen démonů a kouzelných slov v textech kleteb; IV: *Signa magica, grammata, imagines*, doložená na kletbách; V. Prosby o spravedlnost (tabulkový souhrn); VI. Závěrečné shrnující grafy. Kniha je doplněna o bohatou bibliografii se 167 tituly. Osobně pokládám rovněž za vhodné, že Daniela Urbanová na konci k textu připojila německé resumé pro ty, kdo neumí česky.

Závěr

Předkládaná habilitační práce představuje prvořadý příspěvek k typologii a klasifikaci doposud nalezených proklínacích tabulek, který představuje nutné referenční východisko pro další bádání. Rozdělení tabulek podle obsahu je pečlivé a přesvědčivé. Jak již bylo řečeno výše, přináší kombinace různých kritérií analýzy, tj. místo nálezu, obsah, adresát, doposud nejzrevrubnější klasifikaci. Co se týče bibliografických údajů, je autorka dobře obeznámena s nejnovějším bádáním i v souvisejících oborech, tj. na poli jazykovém, archeologickém, epigrafickém, historickém atd.

Několik titulů by mohlo být ještě do bibliografie dodáno. Jedna kritická poznámka: pravděpodobně by bylo bývalo lepší, udávat jen vědecké publikace, nikoli populárně vědná vydání (např. Storoni Mazzolani) ani překlady primární literatury (např. Ovidia).

Překlepy se objevují téměř výlučně v moderních jazycích a ve staré řečtině, ale je jich málo a lze je lehce opravit.

Samozřejmě však zůstává, jako v každé vědecké práci, několik bodů, které musí být prohloubeny. Tabulky zvláště zasluhují detailní analýzu z hlediska pragmatiky jazyka, nezávisle na jejich příslušnosti k některému z autorkou navrhovaných podtypů. V tomto směru zůstávají některé bibliografické údaje plně nevyužity (např. Austin). Takováto analýza by umožnila také diachronické vyhodnocení celého materiálu.

Tyto kritické body však nemají zastínit zcela pozitivní hodnocení předkládané habilitační práce.

Prof. Dr. Pierluigi Cuzzolin

Professor für Allgemeine und Historische Sprachwissenschaft

Dipartimento di Lingue, Letterature straniere e Comunicazione

Università Bergamo

Italien; pierluigi.cuzzolin@unibg.it

Za správnost překladu:

prof. PhDr. Jana Nechutová, CSc.

předsedkyně habilitační komise